וירא ג

א. בשייכות צום נסיון העקדה, וואס איז געווען דער צענטער[1] פון די „עשרה נסיונות (וואס) נתנסה אברהם אבינו״[2], זאגט די גמרא[3], אז דאס וואס דער אויבערשטער האט געזאגט צו אברהם „קח׳ נא את בנך גו״, ל׳ בקשה, מיינט צו זאגן: „ניסיתיך בכמה נסיונות ועמדת בכלן עכשיו עמוד לי בנסיון זה שלא יאמרו אין ממש בראשונים״.

דארף מען פארשטיין: וואס איז דער טעם וואס ווען אברהם וואלט ניט בייגעשטאנען דעם נסיון העקדה וואלט מען גזאגט „אין ממש בראשונים״? דאס וואלט נאר געמיינט אז זיין מס״נ איז ניט אזויפיל ווי עס מאנט דער נסיון העקדה: ס׳איז אבער דערפון ניט קיין הוכחה, אז די אלע פריערדיקע נס־יונות, וואס אברהם איז בייגעשטאנען, איז אין בהם ממש[4]! ובפרט אז דער נסיון העקדה איז געווען א נסיון קשה ביותר[6].

ב. אין כללות פרשת העקדה, וואס זי איז „כל קרן ישראל וזכותם לפני אביהם שבשמים, ולכן היא שגורה בפינו בתפלתנו כל היום״[7], איז ידוע[8] די שאלה:

פארוואס דערמאנען מיר „תמיד עק־דת אברהם את יצחק, יותר מעקדת כל החסידים והקדושים שמסרו עצמם על קדושת הש״י, כגון ר׳ עקיבא וחבריו וכל הקדושים אשר בכל דור ודור״[9]? ובפרט אז ביי אברהם איז „ה׳ דיבר בו קח נא״, משא״כ די „קדושים שמסרו נפשם על קדושת ה׳ גם כי לא דיבר ה׳ בם״[10].

און ס׳איז ניט מספיק דער ענטפער, אז מוסר נפש זיין אן אייגן קינד עק״ה איז א סך שווערער און טיפער ווי צו מוסר נפש זיין זיך אליין עק״ה[11] — ווייל אויך אין א פיל שפעטערדיקן דור איז געווען דער נסיון הידוע פון „חנה ושבעת בניה״[12], ווי זי אליין האט גע־זאגט[13]: „אתה (אברהם) עקדת מזבח

---

1) תרגום ירושלמי פרשתנו כב, א. פדר״א פל״א. מפרשי המשנה אבות פ״ה מ״ג. ובכ״מ.

2) אבות שם.

3) סנהדרין פט, ב. ועד״ז בתנחומא פרשתנו כב. פרש״י על הפסוק.

4) פרשתנו כב, ב.

5) ומה שפירש בערוך לנר ש„ראשונים״ קאי על הנסים שעשה לו הקב״ה, שלא יאמרו שהיו חנם, לכאורה הוא דוחק גדול. ומובן שאין לפרש כן בפרש״י „פשוטו של מקרא״ לבן ה׳ למקרא.

6) לכאורה יש לומר, ע״פ המבואר בכ״מ (ד״ה זה היום תרצ״ד — סה״מ קונטרסים ח״ב ע׳ 642. ובכ״מ. וראה גם לקו״ש ח״ב ע׳ 378) שבנסיון העקדה הי׳ שינוי טבע מדותיו, עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה, עובד מיראה, דלא כטבעו, אברהם אוהבי, שזה מגלה שגם (העבודה —) הנסיונות לפנ״ז היו לא מחמת טבעו. אבל אין זה מתרץ הקס״ד לומר ש„אין ממש בראשונים״, כי גם אם הי׳ זה מצד טבעו, הרי הי׳ זה נסיון ובפרט — המס״נ בפועל באור כשדים. וראה לקמן בפנים.

7) לשון האברבנאל כאן.

8) ראה עיקרים מאמר ג׳ פל״ו. אגה״ק סכ״א. סה״מ תרע״ח ע׳ רפג. תפר״ח ע׳ קכ. ובכ״מ. וראה גם בית רבי פכ״ד (סא, ב) בהערה. פרי הארץ (לרמ״מ מהאראדאק) פ׳ וירא (ה, סע״א).

9) ל׳ העיקרים שם.

10) אגה״ק שם. ועד״ז בכ״מ.

11) ראה גם מאמרי אדמו״ר הזקן על פרשיות התורה (בראשית שמות) ס״ע קכח. ובכ״מ.

12) ראה גיטין נז, ב (ובכ״מ): אשה ושבעה בניה. ובמ״א (איכ״ר פ״א, נ. פס״ר פמ״ג. ועוד): מרים בת תנחום (נחתום. מנחם). „חנה״ נזכר בי״ש תהלים רמז תתעג, יוסיפון (פי״ט), אגרת השמד להרמב״ם ד״ה המין (והסוג) השלישי במדרגת הנהרגים, מנורת המאור לר״י אלנקוה פרק התפלה הל׳ התעניות (כרך ב׳ ע׳ 337); פרק התשובה הל׳ תשובה (כרך ג׳ ע׳ 122). ועוד.

13) גיטין שם. ועוד.

אחד ואני עקדתי שבעה מזבחות"[14]: און עד"ז זיינען נאָכדעם אין די זמני השמד ר"ל געווען פאלן וועו אידן האָבן ניט נאָר זיך אליין מוסר נפש געווען ע"ה, נאָר אויך זייערע קינדער וכו' כידוע[15].

ג. דער ספר העיקרים[16] איז מסביר, אז דער חידוש פון עקדת יצחק איז באַשטאַנען אין דעם וואָס "לא נתערב בפעל העקדה שום צד הכרח כלל, כי אפילו מצות השי"ת לא היתה מכרחת אותו, וזה דבר בארוהו רבותינו ז"ל[17] על פסוק[18] ה' יראה גו' אמר אברהם לפני הקב"ה רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שבשעה שאמרת לי קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק והעלהו לי לעולה הייתי יכול לומר ולא כבר אמרת לי כי ביצחק יקרא לך זרע[19] ולא אמרתי כן אבל כבשתי רחמי ולא הרהרתי אחר מדותיך, שידמה מזה מפורש שאפילו מצד מצות השי"ת לא הי' אברהם מוכרח אחר שהי' יכול להתנצל על זה ממנו בטענה אמתית אם רצה" [דערמיט איז דער ר"ן[20] מסביר וואָס דאָ שטייט "קח נא גו" — ל' בקשה, ווייל ס'איז געווען אָ בקשה, ניט קיין הכרח]:

משא"כ די קדושים, וואָס האָבן זיך מוסר נפש געווען על קידוש השם בהדורות שלאח"ז — זיי האָבן דאָס געטאָן מצד דעם ציווי פון "ונקדשתי בתוך בני ישראל"[21].

אָבער דאָס איז ניט קיין ביאור מספיק. ווייל [נוסף לזה, וואָס עס איז אָ דוחק צו זאָגן, אז אויב "הייתי יכול לומר כו'" ווייל אָלס אָ בקשה איז עס ניט קיין הכרח: וועו דער אויבערשטער אליין בעט אָ זאָך (און אפילו אין אָן אופן וואָס מ'קען זיך דערמיט "דינגען") איז עס אָ "הכרח", ובפרט ביי אברהם אבינו — איז]

אויך צווישן די קדושים הנ"ל, זיינען געווען אָזעלכע וואָס זייער מס"נ על קידוש השם איז ניט געווען פאַרבונדן מיט אָ חיוב וציווי של תורה; ואדרבה — זיי האָבן געדאַרפט דערויף זוכן אָ היתר ע"פ הלכה, וכידוע די שקו"ט בזה[22] צי מ'מעג זיך מוסר נפש זיין אויף דעם וואָס ע"פ דין איז "יעבור ואל יהרג".

ד. ס'איז ידוע דער ביאור בזה, וואָס ברענגט זיך אין חסידות[23]:

דער אויפטו פון אברהם אבינו איז באַשטאַנען דערין, וואָס ער איז געווען דער ערשטער וואָס איז בייגעשטאַנען דעם נסיון פון מס"נ, וואָס די התחלה פון יעדער זאָך איז קשה ביותר, ובלשון הידוע[24] "כל ההתחלות קשות". אָבער נאָכדעם ווי אברהם פתח — האָט געפנט דעם צינור פון מס"נ, איז נמשך געווארן אין וועלט דער כח אויף

14) וראה סה"מ תרע"ח ותרפ"ח שם שהביאו דוגמא מסיפור זה.

15) ראה בפרטיות בספרי קורות תקופות ההם. קינות לט"ב ד"ה החרישו ממני. ועוד. ב"י לטוריד סקנ"ז בבדק הבית: ומעשה ברב אחד כר. ובכ"מ.

16) שם.

17) ב"ר פנ"ו, י (בשינוי לשון). וראה גם פרש"י פרשתנו כב, יב. ועוד.

18) פרשתנו כב, יד.

19) שם כא, יב.

20) דרשות הר"ן הדרוש הששי (ע' קה ואילך). פירוש הר"ן עה"ת על הפסוק.

21) אמור כב, לב. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ה. וראה הנסמן בלקו"ש (וסה"מ) שבהערה 33.

22) ראה טור ושו"ע יו"ד ר"ס קנז. ובנ"כ שם.

23) סה"מ תרע"ח ותפר"ח שם. לקו"ש ח"י ע' 46. וראה גם קומץ המנחה (למהרא"ל צונץ) פ' אמור (עו, ב). בית רבי שם. ועוד.

24) מכילתא ורש"י יתרו יט, ה. תוד"ה פסיעה — תענית י, ב.

מס״נ[25], און דערפאר איז דאס נאכדעם א סך גרינגער, היות מ׳דארף דאס נאר ארויסברענגען מן הכח אל הפועל[26].

ס׳איז אבער ניט מובן:

דער ענין המס״נ בפועל איז נמשך געווארן דורך אברהם אבינו נאך פריער ווי דער נסיון העקדה — ביי דעם נסיון פון אור כשדים[27], וועלן אברהם האט זיך איינגעשטעלט מיט א מס״נ צו פאר־טיליקן כל מיני עבודה זרה און מפרסם זיין אלקות בעולם[28], ביז — ווי דער רמב״ם ברענגט עס אויך בספרו (היד) ס׳ הלכות[29] — אז ״בקש המלך להורגו ונעשה לו נס״.

— נאכמער: דער נסיון פון ״אור כשדים״ האט אין זיך, לכאורה, נאך א יתרון לגבי דעם נסיון העקדה, ווארום דער נסיון העקדה איז געווען ע״פ הדבור פון אויבערשטן (״ה׳ דיבר בו״); משא״כ דער נסיון פון אור כשדים —

און וויבאלד אז דער ענין העקדה איז ניט געווען דער ערשטער פאל פון מס״נ (ואפילו ניט באברהם עצמו) — איז הדרא קושיא לדוכתא: אין וואס באַ־שטייט די מעלה המיוחדה פון נסיון העקדה?

ה. וועט מען דאס פארשטיין בהקדם הביאור אין דעם חידוש שבענין המס״נ בכלל:

פון דעם ביאור[30] אז אברהם האט גע־עפנט דעם צנור (א זאך וואס ברייגט מים וכיו״ב ממקום למקום אחר) פון מס״נ בעולם, איז מובן, אז אן דעם איז ניטא די מציאות פון מס״נ בעולם.

די הסברה בזה: מס״נ מיינט ביטול היש והמציאות. א נברא מיינט — דער בורא האט באשאפן א יש ומציאות. איז מובן אז א נברא קען (בכח עצמו) ניט צוקומען צו העכער פון מציאות[31], וע״ד ״אין חבוש מתיר עצמו כו״[32]. דעריבער מוז מען האבן א כח ״ממקום אחר״ — אויף קענען צוקומען צו מס״נ.

ולכאורה תמוה: מיר געפינען דעם ענין המס״נ אויך ביי אומות העולם [נוסף לזה וואס ס׳איז דא א סברא[33] אז

25) ״והגם דכח המס״נ הוא בעצם הנשמה כנודע, הנה זהו סתום ונעלם מאד, ולולא המס״נ דאאע״ה לא הי׳ ענין המס״נ״ (סה״מ תרע״ח שם. ועד״ז בתפר״ח שם).

26) וצ״ע איך מתאים ביאור זה עם מ״ש באגה״ק שם שמעלת העקידה היא הזריזות. וראה לקו״ש שבהערה 28. לקמן הערה 47.

27) ראה פדר״א פכ״ו. ועוד.

28) וראה שיחת חגה״פ תש״ג (לקו״ד כרך ג׳ תמ, ב. ספר השיחות תש״ג ע׳ 94) שפתיחת הצנור דאברהם היתה במס״נ דאור כשדים. וכן מפורש בד״ה פדה בשלום תרפ״ז (סה״מ תרפ״ז ע׳ פג): וכאשר השליכו אותו לכבשן האש לא חשב למס״נ כי הוא עשה עבודתו ובזה פתח הצנור דמס״נ אל הבאים אחריו. וכן משמע בספר השיחות תש״ב ע׳ 30 (היום יום ג׳ מ״ח) שהמס״נ שהוריש אברהם לכל ישראל היא מסירת נפשו על פירסום אלקות בעולם, שזה הי׳ באור כשדים. וראה גם לקו״ש ח״י ע׳ 205. ח״ג ע׳ 209 והערה 2*. אבל בסה״מ תרע״ח ותפר״ח שם, ענין פתיחת הצנור הוא ביאור על זכירת העקדה.

29) הל׳ ע״ז פ״א ה״ג.

*) ולהעיר מב״ר פל״ד, ט: וירח ה׳ . . ריחו של אברהם עולה מכבשן האש. ובהמשך תער״ב ח״א ע׳ תמג שזהו בחי׳ ״ביטול המהות״.

30) ראה סה״מ תרע״ח ותפר״ח שם. וראה מאמרי אדה״ז על פרשיות התורה שם ע׳ קל. ובכ״מ. ולהעיר מתניא פי״ח. סה״מ תש״ט ע׳ 121 ובהנסמן שם.

31) ראה גם לקו״ש ח״ח ע׳ 300 (ושי״נ). ועוד.

32) ברכות ה, ב.

33) ראה מנחת חנוך מצוה רצו (ע״פ פרש״י סנהדרין עד, ב). אבל ידוע פס״ד הרמב״ם (הל׳ מלכים פי״א ה״ב). וכ״כ בס׳ חסידים סרי״ט. ומפורש הוא בירוש׳ שביעית פ״ד ה״ב (ושלא לאפושי מחלוקת בין הירושלמי לבבלי — משמע מהירוש׳ כתוס׳ בבבלי שם). וצ״ע שלא הביאו בכס״מ לרמב״ם

אויך אַ בן נח איז מצווה על קידוש השם]. עס זיינען געווען כמה פאַלן (להבדיל) וועו זיי האָבן זיך געלאָזט אומבריינגען צוליב זייערע אמונות[34] ודעות וכו'[35];

וי"ל די הסברה בזה[36]:

דאָס אַליין וואָס אַ מענטש איז גרייט אַוועקגעבן זיין לעבן פאַר דעם אויבערשטן וועגן, איז נאָך ניט ברור אַז דאָס איז אמיתית הענין פון (מס"נ און) ביטול המציאות. עס קען זיין, אַז ער איז זיך מוסר נפש דערפאַר וואָס ביי אים קומט אויס ע"פ שכל וחשבון, אַז דאָס לוינט זיך אים מער ווי בלייבן לעבן, ער וועט פאַרדינען אַ גרעסערע זאַך.

און אַ מס"נ וואָס איז אינגאַנצן מיוסד אויף „חשבון", כנ"ל, קען זיין (להבדיל) אויך ביי אומות העולם — דהיינו, ער מיינט אַז דורך „מוסר נפש" זיין זיך וועט ער פאַרדינען, עס וועט אים צוקומען במציאות: אַדער אין צד השלילה: אויב ער וועט ניט דערגרייכן אַ גוטן ענין איז „למה לו חיים", בדוגמת עלה טינא בלבו[37], נצחנות ובפרט — בא אַ מלך[38] וכיו"ב.

דער אמת'ער ענין המס"נ איז, אַז מ'איז מוסר דעם „נפש", דעם „איך" — מ'גיט זיך אינגאַנצן איבער צום אויבערשטן, אַ מסירה ונתינה וואָס איז העכער פון אַלערליי חשבונות פון שכל אַדער רגש וכיו"ב: מ'איז אינגאַנצן בטל צום אויבערשטן, אין אַן אופן אַז די אייגענע מציאות איז כלל ניט תופס מקום.

ו. ויש לומר, אַז בגילוי (בלי שום ספק) בעולם איז דאָס געווען דער אויפטו און עילוי אין דעם נסיון העקדה לגבי דעם נסיון פון אור כשדים:

די מסירת נפש אין אור כשדים איז באַשטאַנען אין דעם — וואָס אברהם האָט זיך מוסר נפש געווען אויף דעם פירסום פון אמונה בה' בעולם, און דעריבער קען זיין אַ קס"ד „בעולם" אַז די מסנ"פ איז געווען ע"פ חשבון דקדושה: זיין איבערצייגונג אין דער נויטיקייט פון להאיר את העולם שהי' משמש באפלה[39] איז געווען מיט אַזאַ שטאַרקייט, ביז אַז ער האָט זיך ניט געראַטן מיט קיין מונע, ער האָט זיך דערויף מוסר נפש געווען[39*];

משא"כ ענין העקדה (מצד עצמו) האָט ניט פאַרמאַגט, קיין שום אַנדער זאַך, נאָר וואָס „ירא אלקים אתה" און דערפאַר האָט אברהם זיך מוסר נפש געווען;

[ס'איז דערביי אפילו ניט געווען דער ענין פון מפרסם זיין בעולם אויף ווי טיף מ'דאַרף זיין איבערגעגעבן צום אויבערשטן, וואָרום (ווי דער אבן עזרא זאָגט[40]) „בשעה שעקד בנו לא היו שם אפילו נערים"[41].

שם. ואכ"מ. וראה הערה בסה"מ תש"ט שם (לקו"ש חי"ב ע' 212 ואילך).

34) ראה גם המשך תרס"ו ע' רסז.

35) מש"כ (ראה יב, לא): את בניהם גו' ישרפו באש — י"ל שהוא מפני אכזריות (ע"ד מחז"ל בעורב — עירובין כב, א), שהרי הם ההיפך מרחמנים וגמ"ח. וראה תניא ספ"א.

36) ראה תו"א קכ, סע"ד ואילך. אוה"ת מג"א ע' בשיו. ס' הלקוטים (צ"צ) ערך מס"נ. ושו"ב.

37) סנה' עה, א.

38) ראה ד"ה באתי לגני תשי"ט פי"א.

39) ראה ב"ר פ"ב, ג.

*39) להעיר מפרשת דרכים דרוש א' וב' אי אברהם הי' מחוייב במסנ"פ דאור כשדים, ואם הי' מותר לו למסור נפשו.

40) פרשתנו כב, א. ועד"ז ברד"ק כאן. עקדה שער כא.

41) בראב"ע שם שדעת הרס"ג (וכ"ה דעת הרמב"ם במו"נ ח"ג פכ"ד. בחיי כאן. אברבנאל כאן. ועוד) שנסיון העקדה הי' להראות צדקתו לבני

ואדרבה, ווי געריידט במקום אחר[42], איז עס געווען, לכאורה, בסתירה צו דעם ענין פון פירסום אלקותו ית' בעולם: דורך מעלה זיין יצחק'ן לעולה וואלט „נעקר" געווארן „העיקר ששתל אברהם"[43], און דער ענין פון פירסום אלקות בעולם וואלט ניט געהאט קיין המשך ח"ו];

דער גאנצער ענין המסנ"פ דעקדה איז געווען נאר — ווייל דער אויבער־שטער האט געוואלט און געבעטן דאס[44], און דערפאר האט עס אברהם געטאן.

און אין דעם איז באשטאנען דער אויפטו פון נסיון העקדה וואס אברהם אבינו איז בייגעשטאנען: די עקדה־מס"נ איז געווען באופן, אז עס האט לגמרי ניט קיין אפלייג אין שכל, עס איז מער־ניט ווי רצון הקב"ה, ובמילא — ביטול המציאות בתכלית[45].

ז. ע"פ כל הנ"ל איז אויך מובן וואס די גמרא זאגט „שלא יאמרו אין ממש בראשונים":

וען אברהם וואלט חלילה ניט בייגע־שטאנען דעם נסיון העקדה, וואלט מען געקענט מיינען ו„יאמרו", אז ער איז בייגעשטאנען די פריערדיקע נסיונות דערפאר וואס זיי זיינען געווען בהתאם צו שכלו דקדושה, אבער מסירת הנפש ממש, עצם וממשות הנפש — איז (עכ"פ) אינ' יודע[46]:

דורכדעם וואס ער איז בייגעשטאנען דעם נסיון העקדה, האט עס באוויזן למפרע אז אויך די נסיונות ה„ראשונים" איז ער בייגעשטאנען מיט מס"נ ממש, מיט פולער אוועקגעבנקייט ותכלית הביטול[47].

ח. דאס איז אויך דער ביאור אין דעם וואס די „פתיחת הצנור בעולם" אויף מסירת נפש איז באם נסיון העקדה, און ניט דורך דעם נסיון דאור כשדים:

„פתיחת הצנור" אויף מס"נ איז, אז אברהם אבינו האט מוריש געווען צו אידן דעם כח המסירת נפש ממש — אמת'ער מס"נ, ביז אז דאס איז דער אמת'ער רצון פון יעדער אידן, „לרצונ־כם" ממש[48]. וואס דערפאר, ווען א איד איז זיך מוסר נפש פארן אויבערשטן, אפילו אין אן אופן וואס בחיצוניות קען מען מיינען אז עס איז מיט א חשבון —

זדס". אבל עכצ"ל הכוונה בזה „להודיע לדורות הבאים כו'" (ל' הרד"ק כאן. וראה גם עקדה שם (קסט, סע"א)), כי גם להרס"ג לא היו שם אפילו נעריו (כמ"ש בראב"ע שם. וכ"כ במרנ"ם שם).

42) לקו"ש חי"ח ע' 322.

43) ל' הרמב"ם הל' ע"ז שם (לגבי מצב בנ"י במצרים). ואף שגם בנסיון דאור כשדים אם לא הי' אברהם ניצול ח"ו, לא הי' המשך לפירסום שמו של הקב"ה, מ"מ (נוסף לזה שאי"ז דומה לעקירת עיקר שכבר נשתל, הרי) שם המס"נ גופא מביאה פירסום אלקות, משא"כ כאן, כנ"ל בפנים.

44) וי"ל שזהו נתינת הכח מהבורא, שנמשך ע"י הצינור ופתיחתו שע"י אברהם.

45) וי"ל שזהו טעמו של הרז"ן שפי' „קח נא" שהוא רק ל' בקשה ולא ל' ציווי (כנ"ל ס"ב) — כי זה מורה עוד יותר על ענין המס"נ בלי חשבון, גם לא החשבון של קיום ציווי ה'.

46) ראה לקו"ת ויקרא (בהוספות נ, סע"ד. מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שט — נעתק (עם הגהות) באוה"ת ר"פ פינחס ורד"ה אך בגורל תרכ"ו. רד"ה אשרנו תרפ"ח ותרצ"ו (בסה"מ קונטרסים ח"ב)), ובביאור מאמר ריב"ז אינ' יודע כו' בכ"מ.

47) עפ"ז אולי יש לתווך הביאור הנ"ל עם המבואר באגה"ק שם, שמעלת אברהם בעקדה היתה הזריזות, ולא ניחא לי' תירוץ זה ד„פתח", ונת' במ"א (לקו"ש שבהערה 28) שהוא משום שפתיחת הצנור היתה בנסיון דאור כשדים — ולכאורה: א) הרי הנסיון דאור כשדים אינו דומה לנסיון העקדה, כנ"ל בפנים. ב) הרי מפורש במאמרים הנ"ל שפתיחת הצנור היא ביאור הזכרת העקדה —

אלא, שע"י נסיון העקדה נתברר למפרע, שגם המס"נ דאור כשדים היא מס"נ אמתית.

48) ראה רמב"ם הל' גירושין ספ"ב.

איז דאָס באמת (ניט אַ מס"נ ע"פ חשבון, נאָר) מסירת נפש ממש, אַ איד גיט אַוועק זיין גאַנצע ממשות[49] צום אויבערשטן, למעלה מכל חשבון, ווי דער נסיון העקדה.

ביז ווי דער אַלטער רבי ברענגט אין שו"ע[50], אז „טוב לומר בכל יום פרשת העקידה כו' וגם כדי להכניע יצרו לעבוד הש"י כמו שמסר יצחק נפשו". דלכאורה: ווי קען מען צוגלייכן די עבודה פון יעדער אידן „להכניע יצרו לעבוד הש"י צו דעם וואָס „מסר יצחק נפשו", וואָס איז געווען מסירת נפש בתכלית השלימות, כנ"ל?

נאָר — וויל דורך דעם וואָס אברהם האָט פותח געווען דעם צנור אויף מס"נ ממש, איז יעדער עבודה פון אַ אידן, וועלכער איז דאָך זרע אברהם, אַ בן ויורש אברהם — מורשה קהלת יעקב „להכניע יצרו לעבוד הש"י כמו שמסר יצחק נפשו": ס'איז פונקט ווי אברהם פירט אים צו דער עקידה, וויל דאָס איז דער אמת'ער רצון פון יעדער אידן זיך אַפגעבן ממש צום אויבערשטן.

משיחות ש"פ וישב תשל"א,
ש"פ מטו־מ תשל"ה)

---

49) וי"ל כולל עצם נפה"א — חלק אלקה ממעל ממש.

50) או"ח מהד"ק ס"א ס"י.